



Valsts prezidenta uzruna Latvijas Universitātes dibināšanas 90. gadadienai veltītajā plenārsēdē (video)

Publicēts pirms vairāk nekā 16 gadiem

Publicēts: 26.01.2009.

```
{module=pk/pages/media_player.xml?  
play_url=/storage/items/WMV/item_1806_konference.wmv&play_width=400&play_height=400}
```

Augsti godātais Universitātes rektora kungs, Godātie profesori, mācību spēki, cienījamie studenti!

Es pateicos par uzaicinājumu uzrunāt jūs Latvijas Universitātes jubilejas konferences plenārsēdē. Šodien pie jums nāku ar vairākiem sveicieniem. Vispirms vēlos jūs apsveikt ar pieņemto Latvijas Universitātes ilgtermiņa attīstības stratēģiju. To jūs esat pieņēmuši laikā, kad augstskolas ļoti asi izjūt ekonomisko spiedienu valstī. Jūs rādāt piemēru, ka jābūt gataviem pārvarēt grūtības, lai izmantotu krīzes radītās iespējas. Jūsu pieņemtā stratēģija apliecina, ka arī krīzes laikā domājat stratēģiski, meklējat savu vietu un identitāti nākotnes kontekstā.

Latvijas Universitātes mērķis - desmit gados kļūt par vienu no Eiropas 100 labākajām augstskolām - ir gan iedvesmojošs, gan drosmīgs. Jums ir skaidri iezīmēta vīzija par Latvijas Universitāti kā vadošo Baltijas zinātnes augstskolu. Un es esmu pārliecināts, ka jums izdosies šos mērķus sasniegt.

Man ir patīams prieks jūs šodien sveikt arī Latvijas Universitātes 90-tajā gadadienā. Latvijas Universitātes jubilejas svinību devīzei esat izvēlējušies Marisa Vētras vārdus: „Likās, ka tikai Latvijas Universitāti atklājot, ir pilnvērtīgi pasludināta arī Latvijas valsts.”

Un tā ir lietas būtība. Latvijas Universitātes un Latvijas valsts vēsture ir cieši saistīta. Tās vieno ne tikai kopīgais gadu skaits - 90. Tās vieno Latvijas ideju. Latvijas brīvība ir dzimusi brīvības cīņās un uz barikādēm. Latvijas neatkarība balstās uz zināšanām, kas dažādos laikos apgūtas un nemitīgi papildinātas šajā augstskolā.

1918.gadā Latvijas Universitāte tika dibināta, lai radītu pamatu Latvijas valstij. Tās mērķis bija un ir izaudzināt Latvijai izglītotus un gudrus cilvēkus, Latvijas nākotnes veidotājus. Latvijas Universitāte pēc savas būtības ir Latvijas spēju apliecinājums. Cik spēcīga ir Latvijas vadošā augstskola - Latvijas Universitāte, tik spēcīga un stipra ir arī Latvijas valsts.

Valstī sākusies ekonomiskā un politiskā lejupslīde. Vai Latvijas Universitāte šodien ir stipra un gatava stāties pretī šiem procesiem?

Latvijas Universitātes devīze ir Scientia et patria – „Zinātnei un tēvzemei”. Šī devīze ir aktuāla kopš 1918.gada, ir aktuāla šodien un būs aktuāla rīt. Es aicinu jūs, zinātnieki, pasniedzēji, nāciet palīgā mūsu valstij. Jūsu atbalsts Latvijai šodien ir ļoti nepieciešams. Pašreizējais laiks ļoti atgādina sabiedrības aktivizēšanos pirms divdesmit gadiem. Arī toreiz inteliģence noformulēja pirmo nopietno Latvijas attīstības platformu. Esmu pārliecināts - arī tagad sabiedrība cer to sagaidīt no akadēmiskās inteliģences.

Godātie mācību spēki, studenti,

Šodien mums diemžēl jāatzīst, ka mūsu valstī ir Eiropā lielākā sabiedrības neuzticība parlamentam un valdībai. Šobrīd jau varam teikt, ka pastāv plaša starp varu un sabiedrību kopumā, ne vairs tikai starp sabiedrību un atsevišķiem politiķiem vai sabiedrību un atsevišķām politiskajām partijām. Tikai viens no septiņiem Latvijas iedzīvotājiem ir gatavs nopietni uz klausīt mūsu parlamenta deputātus. Tikai viens no desmit uzticas politiskajām partijām. Krīzi nevar pārvarēt ar tik zemu sabiedrības uzticību.

Brīdī, kad mūsu valsts pārdzīvo visdziļāko ekonomisko lejupslīdi pēc neatkarības atjaunošanas, sabiedrības un valdības partnerība, savstarpējā uzticēšanās ir izšķiroša. Grūtības nevar pārvarēt ne vien bez sabiedrības konsolidācijas, bet arī bez skaidra turpmākās rīcības plāna, nākotnes redzējuma, jaunām idejām. Kāpēc šodien Latvijā tik dziļi - kā nekad iepriekš atjaunotās Latvijas vēsturē - izpaužas sabiedrības un varas pretnostatījums? Tas ir jautājums, uz kuru mums jārod atbilde.

Jāatzīst, ka pēc mūsu mērķu sasniegšanas - iestāšanās Eiropas Savienībā un NATO - politiku darbībā iestājās atslābums, iestājās labi padarīta darba sajūta, pašapmierinātība. Šķita - plaukstoša valsts var atļauties daudz. Ekspertu brīdinājumi par valsts budžeta deficīta bīstamību, nepieciešamību veidot stabilizācijas fondu neatrada dzirdīgas ausis.

Politiskās neizlēmības dēļ tika atlikta eiro ieviešana. Atcerēsimies – mēs jau dzīvojam 2009.gadā, eiro bija plānots ieviest 2008.gada 1.janvārī. 9.Saeimā ievēlētais parlaments un tās nominētā valdība strauji zaudēja uzticību politiskās augstprātības dēļ, jo sabiedrības viedoklis pat, ja tika sadzirdēts, tika ņemts vērā ļoti kūtri. Bija pazudusi realitātes sajūta - sapratne par to, kādi procesi norisinās sabiedrībā.

Latvijā ir ļoti izkopta korporatīvā politika, proti, politiķi lepojas ar to, ka spēj pieņemt lēmumus par spīti cilvēku protestiem. It kā ar to būtu ko lielīties. It kā mēs vairs nedzīvotu demokrātiskā valstī. It kā šādas politikas dēļ mēs nebūtu nonākuši tik dziļā krīzē un pieļāvuši daudz kļūdas. Paštīksmināšanās ar „drosmi” pieņemt tā dēvētos „nepopulāros” lēmumus, turklāt prakse šos lēmumus pieņemt šaurā personu lokā, un neprasme runāt ar cilvēkiem, iesaistīt tos lēmumu pieņemšanā ir pagātnes atavisms, nevis mūsdienīga līderība.

Mums bijis daudz politikas, bet arvien mazāk demokrātijas, proti, atbildības visu valsts iedzīvotāju priekšā. Lēmumu pieņemšana arvien tālāk no ikdienas dzīves norisēm, no realitātes, ir neizbēgami novedusi pie lielām kļūdām un aļošanās. Šīs kļūdas ir jālabo un līdzšinējais darba stils jāmaina.

Nepietiks, kā Blaumaņa lugā, kopā saaicināt saimi, pateikt, ka nu ir cits jaunais pāris, nevis iepriekš uzsauktais, un turpināt kāzu svinības. Problēma ir daudz, daudz nopietnāka.

Ir pārauta saite, kas demokrātijā vieno sabiedrību un valsti. Ko ārstēt šo kaiti? Ir jāsauc konsīlijs. Vispirms politiskais. Nesen kāds politiķis izteica, manuprāt, spilgtu salīdzinājumu - pozīcijas deputāti ir kā zirnekļi, kas savā starpā cīnās stikla burkā, un uz viņiem aiz stikla kārām acīm noskatās un cīņu vēro opozīcija. Šodien mums šī burka ir jāsasit. Mēs šajā situācijā nevaram atļauties noskatīties politikās izkļaides cīņās. Politiķiem ir jāsežs pie saruna galda un jāspriež, ko darīt valstī, lai novērstu ekonomisko un politisko krīzi.

Un ja šī diskusija neizdodas, tad pie šī paša galda jāņem rokā demokrātijas, kompromisu mākslas grāmata un jāstudē formulas, kā panākt vienotību. Tāpēc esmu aicinājis veidot plašu parlamentā pārstāvēto partiju valdību. Bez šīs sarunas visiem pie viena galda, bez sarunas, kuras iznākums ir vienprātīgi lēmumi, mēs no krīzes neizkļūsim.

Mēs visi esam kā Rūdolda Blaumaņa noveles varoņi - zvejnieki uz ledus gabala, kas atrāvies no krasta. Mums nav citas iespējas kā būt vienotiem! Pienāks laiks, kad visi izkāpsim krastā. Un tad... – nekas nebūs beidzies. Tad sāksies laiks, kurā mums dzīvot gudrāk, kurā izmantot tās smagās mācību stundas, ko esam ieguvuši šo pārbaudījumu laikā.

Tāpēc nepiekrītu oponentiem, kas saka, ka ar Satversmes grozījumiem mums nav jāsteidzas, ka tagad risināmi tikai ekonomiskie jautājumi. Mums jau šodien jāveic strukturālas pārmaiņas valsts politiskajā sistēmā.

Pirmais solis - veikt grozījums Satversmē, mainīt Vēlēšanu likumu, atsakoties no tā dēvētā lokomotīvu principa. Tikai tad, kad būsīm izkļuvuši no ekonomiskajām grūtībām, jāskā diskusija par politisko partiju finansēšanu no nodokļu naudas, lai mēs iegūtu daudz labāk pārskatāmu un caurredzamu politiku.

Šodien izšķiroši ir pārveidot valsts pārvaldi, nodrošinot daudz efektīvāku tās darbību. Mēs nevaram ietekmēt naftas cenas vai lielo valūtu kursus, bet mēs varam ietekmēt to, kādus lēmumus paši pieņemam savā valstī. Tas arī ir galvenais, kā varam prātīgi rīkoties pasaules krīzes laikā - pieņemt pareizus lēmumus un vienoti rīkoties.

Ļoti steidzams uzdevums ir izstrādāt reālistisku, pragmatisku ekonomikas stabilizācijas un veicināšanas plānu. Plāns ir tikai instruments, metode, kurai jāseko rīcībai. Ja vilcināsimies ar plānu, tad rīcība būs haotiskāka un lielāka spriedze sabiedrībā.

Raugoties uz uzdevumu nopietnību un politiku līdz šim demonstrēto kapacitāti, man ir jāaicina palīgā jūs un citi sabiedrības spēki. Tāpēc aicinu jūs aktīvi iesaistīties diskusijās: kā būvēt jaunus uzticēšanās pamatus varai; kā vairo uzticību valstij; kā veicināt valsts ekonomiku un stiprināt tās ilgtermiņa izaugsmi.

Godātie mācību spēki un studenti,

Mums ir jāatzīst, ka pašreizējā krīze uzskatāmi demonstrē mūsu vājās vietas ne tikai politiku vai ierēdņu darbā, bet arī tajā aspektā, ka mums trūkst kompetence. Krīze parāda, ka Latvijas intelektuālais kapitāls nav pietiekami izmantots. Mums jāapzinās, ka tuvāko mēnešu laikā pieaugs sociālā spriedze, pastiprināsies un radikalizēsies interešu grupu aktivitātes. Tā ir mūsu tuvākā nākotne. Tāpēc mēs nevaram gaidīt - ir jāveido interešu saskaņošanas forums. Saeima to vairs nespēj veikt, arī valdībai tas neizdosies, jo abas šīs institūcijas zaudējušas sabiedrības uzticību. Vienīgā iespēja, kā augošas krīzes laikā amortizēt sabiedrības radikalizāciju un uzturēt dialogu ar sabiedrību, ir publiska foruma izveide.

Tāpēc esmu nācis klajā ar iniciatīvu veidot divus pilsoniskus forumus – vienu, kurā kopā sanāk eksperti, speciālisti tautsaimniecības jomā un vērtē, kas būtu jādara, lai ekonomiskās stabilizācijas plāns darbotos efektīvi, lai tas palīdzētu pēc iespējas ātrāk stabilizēt ekonomisko situāciju un sabiedrībai ļautu justies drošākai par savu rītdienu.

Un aicinu veidot arī otru forumu, kurā tikties ekspertiem, politiķiem, kur diskutēt par Latvijas politiskā sistēmas pārveidošanu, sabiedriskajiem procesiem un Latvijas ilgtermiņa attīstības vīziju.

Forumu nepieciešamību nosaka arī mūsu vēstures mācība. Pirms 80 gadiem pasaule piedzīvoja ekonomisko krīzi - Lielo depresiju, arī Latvijā. Jau otro reizi mūsu neatkarīgās valsts vēsturē sastopamies ar būtisku jautājumu: kā risināt krīzi, lai tā nesagrautu valsti. Šodien, stāvot ekonomiskās krīzes krustcelēs, ir jāatrod pareizākie, mūsu tautai un valstij vislabākie risinājumi.

Veidojot Latvijai jaunu iedvesmojošu un reizē realistisku nākotnes redzējumu, nepieciešama arī mūsu vērtību formulēšana. Mēs pārvarēsim esošo krīzi, bet arī nākotnē mūs gaida citi, lielāki un mazāki, izaicinājumi. Tāpēc ir būtiski formulēt mūsu vērtības un mērķus. Mūsu mērķiem jāaskan ar mūsu ideāliem. Jāmeklē mūsu identitāti šodienas mainīgās pasaules globālajā telpā.

Augstu novērtēju to, ka jūs jau esat piedalījušies dažādu stratēģiju izstrādē. Daudzi no jums. Jāatzīst, ka daudziem no jums ir vilšanās, jo ne vienmēr jūsu darbam ir sekojis tālāks pielietojums. Daudzas zinātnieku idejas nav realizējušās tāpēc, ka nav bijušas plašas sabiedriskas diskusijas, būtībā nav panākta sabiedriska vienošanās par to, uz kādiem pamatiem Latvijai - Eiropas Savienības valstij - tālāk būvēt savu nākotni. No savas puses esmu gatavs šajos forumos formulētās vienošanās uzturēt kā atskaites sistēmu turpmākajam valdības darbam.

Ir pienācis laiks skaidri definēt mūsu nacionālās valsts stratēģiskās intereses un iespējas globālā pasaulē. Mums jādefinē, kādas ir valsts un pilsoņu attiecības. Ir pienācis laiks panākt sabiedrisko vienošanos, gluži kā atmodas laikā. Veidot kopīgu vērtību un nākotnes redzējumu. Ir pienācis laiks, līdzīgi kā pirms divdesmit gadiem, formulēt jaunu sabiedrisko līgumu - vienošanos par pilsoņu un valsts attiecībām mūsu valstī Latvijā.

Godātie mācību spēki un studenti,

Ir jāatzīst - lai kādu Latvijas attīstības vīziju mēs radītu un lai kādus uzdevumus izvirzītu - Latvija nekļūs sakārtotāka, demokrātiskāka, veiksmīgāka un labāka, ja šīs idejas nerealizēsies dzīvē, ja to īstenošanā neiesaistīsies plaša sabiedrība. Tāpēc es aicinu jūs līdzdarboties politikā - papildināt jau esošo partiju rindas vai veidot jaunas partijas. Aicinu jūs negaidīt, kad tiks pabeigtas strukturālās pārmaiņas valsts politiskajā sistēmā, bet jau tagad izvēlieties savu vietu politiskajā spektrā! Ja nebūs atbildīgu pilsoņu, nebūs arī atbildīgas valsts.

Kāda būs mūsu Latvija, ir atkarīgs no mums visiem – no mūsu vēlmes līdzdarboties, vēlreiz uzsvēršu, uzņemties atbildību un nākt ar jaunām idejām, veidot jaunu politisko kultūru. Šodien mums vajag atmodināt, iedvesmot un iedrošināt sevi un citus, kas spēj un var vērt durvis uz veiksmīgāku, gudrāku, ētiskāku un skaistāku Latviju.

Iepriekšējos gandrīz 20 atjaunotās valsts gados daudzi ir piedzīvojuši vilšanos un varbūt pat atmetuši cerības, ka šeit, šajā valstī, kaut kas var mainīties uz labo pusi. Un tomēr mūsu Latvija ir pelnījusi, lai mēs mēģinātu vēlreiz. Kas gan cits, ja ne mēs? Kad tad, ja ne tagad? Tas ir mūsu kopīgais uzdevums, mūsu kopējā atbildība.

Vēlu jums veiksmi! Lai jums izdodas, mums izdodas un lai tie nepaliek tikai tukši vārdi!

Saistītas tēmas

[Valdis Zatlers](#)

<https://www.president.lv/lv/jaunums/valsts-prezidenta-uzruna-latvijas-universitates-dibinasanas-90-gadadienai-veltitaja-plenarsede-video>